

INFORMACIJA

o nastavku realizacije Programa „**Stop sivoj ekonomiji**“ u 2020. godini

Normativni osnov za realizaciju programa sadržan je u Zakonu o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti („Službeni list CG”, br. 24/19), kojim je u članu 38 utvrđeno da Zavod za zapošljavanje Crne Gore može sprovoditi i druge mjere aktivne politike zapošljavanja u zavisnosti od potreba tržišta rada i identifikacije ciljnih grupa, koje su utvrđene u Akcionom planu zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa i Programu rada Zavoda. Nadalje, odredbom istog člana navedenog zakona utvrđeno je da se mjere aktivne politike zapošljavanja sprovode kroz programe aktivne politike zapošljavanja koje donosi Upravni odbor Zavoda, a realizuju se u skladu sa pravilima o dodjeli državne pomoći.

Nacionalna strategija zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za period 2016 – 2020 (Prioritet 1, Cilj 2), nalaže povećanje efikasnosti mjera aktivne politike zapošljavanja sa posebnim naglaskom na uključivanje mladih, žena i dugoročno nezaposlenih lica na tržište rada. Nadalje, Akcionim planom zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa Vlade Crne Gore za 2020. godinu i Programom rada Zavoda za zapošljavanje za 2020. godinu planirana je realizacija mjera usmjerenih na povećanje zaposlenosti, odnosno smanjenje nezaposlenosti mladih, kao jedne od prioriternih grupa nezaposlenih lica iz evidencije Zavoda. Ova mjera aktivne politike zapošljavanja, realizuje se kroz Program „Stop sivoj ekonomiji“, koji je pripremljen u skladu sa potrebama tržišta rada za mlada visokoobrazovana nezaposlena lica iz evidencije Zavoda.

Zakonom o budžetu Crne Gore za 2020. Godinu, kod Zavoda za zapošljavanje Crne Gore obezbijedena su sredstva za finansiranje mjera, odnosno programa aktivne politike zapošljavanja, a time i Programa „Stop sivoj ekonomiji“, dok je navedenim programsko – planskim dokumentima predviđeno finansiranje odnosnog programa u iznosu od 750.000,00 €.

Problem nezaposlenosti mladih jedan je od dominantnih problema ukupne nezaposlenosti u Crnoj Gori. Učešće mladih do 30 godina života u registrovanoj nezaposlenosti, sa stanjem na dan 29.02.2020. godine, iznosilo je 18,47 % (6.573 lica).

Stopu opšte nezaposlenosti, koja je strukturnog karaktera, prati relativno visoka stopa nezaposlenosti visokoobrazovanog kadra, koja po svojim socijalnim karakteristikama ima negativne implikacije na ukupan društveno-ekonomski sistem.

U evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, sa stanjem na dan 29.02.2020. godine, nalazilo se 35.591 nezaposlenih lica, od kojih su 4.694 lica sa stečenim visokim obrazovanjem. Mlada nezaposlena lica sa stečenim visokim obrazovanjem sa 43,12 %, učestvuju u ukupnom broju nezaposlenih visokoobrazovanih lica, od kojih sa 27,18 % učestvuju lica sa radnim iskustvom od najmanje devet mjeseci.

Neprijavljen rad ili rad na crno, kao paralelna aktivnost regularnom radu, predstavlja globalni problem prepoznat u programu ekonomskih reformi, kao i u strateškim dokumentima. Različiti nalazi pokazuju da je nivo neformalne ekonomije, tj. neprijavljenog rada znatno veći u Crnoj Gori nego u državama EU. Uprkos razlikama u nivoima, nalazi istraživanja pokazuju da se struktura neformalnog sektora u Crnoj Gori značajno ne razlikuje od strukture u drugim evropskim ekonomijama. Rad na crno najviše je zastupljen u trgovini, turizmu i ugostiteljstvu, poljoprivredi, građevinarstvu i saobraćaju. Od ukupnog broja zaposlenih oko 30 % radi na crno, dok je stopa neprijavljenog rada najviša među mladima i starijom populacijom.

Mjere koje se sprovode za suzbijanje sive ekonomije, a koje se odnose na smanjenje troškova poslovanja, smanjenje administrativnih i poreskih opterećenja doprinijele su otvaranju i prijavljivanju radnih mjesta.

Međutim, jačanje kontrole države s ciljem suzbijanja sive ekonomije, pa samim tim i neprijavljenog rada, uključuje i mjere za jačanje institucionalnih kapaciteta i ljudskih resursa u organima državne uprave odgovornim za kontrolu i prikupljanje prihoda.

Nadležni organi i uprave sprovode konstantne i kontinuirane aktivnosti kontrole i otklanjanja nepravilnosti s ciljem suzbijanja neformalne ekonomije i povećanja budžetskih prihoda Crne Gore. Međutim, obavljanje ovih aktivnosti, posebno u vrijeme sezone, je otežano zbog nedovoljnih kadrovskih kapaciteta organa i

uprava, tako da se moraju uložiti dodatni naponi, angažovati dodatna radna snaga, kako bi se smanjile neregularnosti i ostvario veći priliv sredstava.

Vođeni iskustvom u dosadašnjoj realizaciji Programa "Stop sivoj ekonomiji" koji se u prethodne četiri godine sproveo za 615 učesnika (100 učesnika u 2016. godini, 145 u 2017. godini, 180 u 2018. godini i 190 učesnika u 2019. godini) u saradnji sa Poreskom upravom, Upravom za inspekcijske poslove, Upravom policije, a od 2019. godine i sa Upravom carina, cijenimo da bi se uključivanjem inspekcijskih službi, odnosno organizacionih jedinica koje se bave inspekcijskim nadzorom u okviru ministarstva kao novih saradnika u realizaciji programa osposobljavanja i zapošljavanja mladih nezaposlenih lica sa stečenim visokim obrazovanjem na poslovima suzbijanja neformalnog poslovanja, i u ovoj godini, doprinijelo kako rješavanju nezaposlenosti za još 210 nezaposlenih lica iz evidencije Zavoda, tako i suzbijanju sive ekonomije.

Učesnici Programa će biti 210 nezaposlenih lica iz evidencije Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, koja će programske aktivnosti sprovoditi u 2020. godini u trajanju od sedam mjeseci.

Nosilac programa "Stop sivoj ekonomiji" u tekućoj godini je Ministarstvo rada i socijalnog staranja – Zavod za zapošljavanje Crne Gore, a realizovaće se u saradnji sa Poreskom upravom, Upravom za inspekcijske poslove, Upravom policije, Upravom carina i Ministarstvom saobraćaja i pomorstva.

Programske aktivnosti usmjerene su na osposobljavanje i zapošljavanje mladih na poslovima pružanja tehničke podrške i pomoći službenim licima Poreske uprave, Uprave za inspekcijske poslove, Uprave policije, Uprave carina i organizacionih jedinica koje se bave inspekcijskim nadzorom u okviru Ministarstva saobraćaja i pomorstva, na aktivnostima suzbijanja sive ekonomije.

Zapošljavanje učesnika u navedeni program, kao i prethodnih godina, sprovedeće se posredstvom agencije za privremeno ustupanje zaposlenih, a koje su registrovane za obavljanje ovih poslova.

Program će se realizovati na teritoriji Glavnog grada, Prijestonice i svih opština, odnosno lokalnih samouprava u Crnoj Gori.

Ističemo da su dosadašnji programski partneri u sprovođenju ovog projekta, uputili inicijative za nastavak realizacije projekata i tokom 2020. godine. Istovremeno inicijativu je uputilo i Ministarstvo saobraćaja i pomorstva čiji inspekcijski nadzor obuhvata željeznički, drumski i pomorski saobraćaj, kao i nadzor nad magistralnim i regionalnim putevima.